

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ
СПРАВИ**

«Допущено до захисту»
протокол засідання кафедри
№ від « » січня 2025 року
Зав. кафедрою ХТГРС
д.т.н, професор _____ Олесь ПРІСС

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

СВО «Магістр»

за освітньо-професійною програмою «Індустрія здорового харчування»
зі спеціальності 181 «Харчові технології»
(освітній ступінь, ОПІ, спеціальність)

на тему: Удосконалення технології виробництва натуральних чаїв

23ХТД. 10592608.02.24

Виконав:	<u>студент</u>	<u>22 Мб ХТ групи</u>		Сергій КОЛБАСЕНКОВ
			(підпис)	(прізвище та ініціали)
Керівник:	д.т.н.			Анастасія ДЕМИДОВА
	(науковий ступінь, вчене звання)		(підпис)	(прізвище та ініціали)
Консультант з ОП:	к.т.н., доцент			Михайло ЗОРЯ
	(науковий ступінь, вчене звання)		(підпис)	(прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	д.т.н., професор			Марина СЕРДЮК
	(науковий ступінь, вчене звання)		(підпис)	(прізвище та ініціали)

Запоріжжя – 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Інститут або факультет агротехнологій та екології

Кафедра харчових технологій та готельно-ресторанної справи

(назва кафедри)

Ступінь вищої освіти Магістр

Галузь знань 18 «Виробництво та технології»

(шифр і назва)

Спеціальність 181 «Харчові технології»

(шифр і назва)

Освітня програма «Індустрія здорового харчування»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ХТГРС

д.т.н., професор О. П. Прісс

(підпис)(ініціали та прізвище)

« » 2024 р

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТУ Колбасенкову Сергію Володимировичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення технології виробництва натуральних чаїв

керівник роботи д.т.н., Демидова Анастасія Олександрівна

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

затверджені наказом Ректора університету від « 20 » вересня 2024 р. № 395-С

2. Строк подання студентом роботи « 28 » січня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи чаї на основі нетрадиційної рослинної сировини (трави, ягоди)

4. Перелік питань, які потрібно розробити: вступ; аналітичний огляд літератури удосконалення технології виробництва натуральних чаїв шляхом розширення асортименту чаїв при застосування нетрадиційної сировини підвищеної біологічної цінності; об'єкти, методика та умови проведення досліджень; результати досліджень; технологічна частина виробництва натуральних чаїв та їх зберігання в замороженому стані; економічні показники інноваційної технології виробництва; охорона праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях;

Висновки; список використаної літератури

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав (дата)	завдання прийняв (підпис)
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Михайло Зоря, к.т.н., доцент, завідувач кафедри цивільної безпеки		

6. Дата видачі завдання _____ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи (місяць)	Відмітка керівника про виконання (засвідчується підписом)
Вступ	вересень	
Аналітичний огляд літератури	жовтень	
Об'єкти, методика та умови проведення досліджень	жовтень	
Результати досліджень та їх узагальнення	листопад	
Технологічна частина	листопад	
Економічні розрахунки	грудень	
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	грудень	
Висновки	січень	
Список використаної літератури	січень	

Студент

(підпис)

Колбасенков С. В.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Демидова А.О.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Колбасенков . Удосконалення технології виробництва гарячих напоїв на основі трав та ягід – Кваліфікаційна робота. Кафедра харчових технологій та готельно-ресторанної справи. – Запоріжжя, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2025.

Кваліфікаційна робота викладена на 73 сторінках, містить 6 розділів, 11 таблиць, 5 рисунків і 29 використаних літературних джерел.

У дослідженні розглянуто значення чаїв на основі трав та ягід у здоровому харчуванні, їхню роль у підтримці імунної системи, покращенні метаболізму та загальному зміцненні організму. Проведено аналіз хімічного складу основних інгредієнтів, зокрема малини, імбиру, перцевої м'яти та чебрецю, що дозволило визначити їхню корисність та вплив на організм людини.

Робота спрямована на розробку нового типу натурального чаю, який має високі органолептичні властивості та високу біологічну цінність. У процесі дослідження було проведено низку експериментів щодо поєднання різних компонентів чаю, визначено найкращі пропорції для досягнення збалансованого смаку, аромату та кольору напою. Оптимальним варіантом виявилось поєднання .. малини, 15 г імбиру, 15 г чебрецю та 10 г перцевої м'яти, що забезпечує найкращі смакові характеристики та максимальну користь для здоров'я.

Розглянуто технологічні аспекти виробництва напівфабрикату чаю, що включають вибір високоякісної сировини, підготовку інгредієнтів, процес фасування, заморожування та зберігання продукту. Запропоновані методи виробництва дозволяють зберегти максимальну кількість біологічно активних речовин у готовому продукті, що підвищує його споживчу цінність. Важливим аспектом є використання екологічно чистого пакування, що відповідає сучасним тенденціям збереження довкілля та мінімізації відходів.

Розроблена технологія виробництва натурального чаю може бути впроваджена у промислове виробництво та має потенціал для виходу на внутрішній і зовнішній ринки. Оскільки споживачі все більше орієнтуються на

натуральні та корисні продукти, цей вид чаю може стати конкурентоспроможністю.

Ключові слова: чай, трави, ягоди, заварювання, оптимізація рецептури, заморожування, харчова цінність, функціональні продукти, органолептичні властивості, технологія виробництва.

ЗМІСТ	
АНОТАЦІЯ.....	4
ЗМІСТ.....	6
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА МАТЕРІАЛІВ.....	10
РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТИ, МЕТОДИКА ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	28
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА.....	35
РОЗДІЛ 4. ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА.....	42
РОЗДІЛ 5. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ НОВОГО НАТУРАЛЬНОГО ЧАЮ.....	47
РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	58
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСКИ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	71

ВСТУП

Чай є одним із найпоширеніших та найпопулярніших напоїв у світі, що також відзначається своїми корисними властивостями. Історія цього напою сягає кількох тисячоліть, а його витоки пов'язують із Давнім Китаєм, зокрема з легендою про імператора Шень-Шуна. Згідно з переказами, імператор випадково заварив листя чайного дерева під час одного зі своїх експериментів з кип'яченою водою, і був приємно вражений смаком та ароматом отриманого напою. Хоча ця історія є легендою, вона підкреслює важливу роль чаю в культурі та медицині стародавнього Китаю [1,2].

Перші документальні згадки про вживання чаю датуються періодом правління династії Хань (206–220 рр. до н.е.), коли його використовували не тільки як напій, а й як лікарський засіб. Відомо, що чай містився в традиційних китайських фармакопеях і застосовувався для лікування ряду захворювань. Поширення чаю на європейський континент відбулося значно пізніше — у XVI–XVII століттях, коли він поступово набув популярності серед європейської еліти, а згодом і серед широких верств населення [3,4].

Сучасна тенденція до здорового способу життя та правильного харчування призвела до значного зростання інтересу до натуральних чаїв. Внаслідок збільшення уваги до власного здоров'я та раціону, особливо на тлі пандемії COVID-19 та повномасштабного збройного конфлікту в Україні, попит на продукти, що сприяють зміцненню імунної системи, постійно зростає. Натуральні чаї, що виготовляються на основі трав, плодів, квітів та коріння, є важливим елементом оздоровчого харчування завдяки своїм лікувальним властивостям.

Розвиток виробництва натуральних чаїв в Україні має значний потенціал як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Це може сприяти не лише диверсифікації аграрної та харчової промисловості країни, а й створенню конкурентоспроможного продукту на європейському ринку. Крім того, розвиток цієї галузі може стимулювати економічне зростання та збільшення надходжень

до державного бюджету через експорт, що є актуальним у сучасних умовах економічної нестабільності.

Слід відзначити, що натуральні чаї є особливо важливими для використання в шкільних їдальнях, дитячих садочках, лікувальних закладах та для забезпечення військовослужбовців. Завдяки своєму природному складу, який багатий на вітаміни та корисні мікроелементи, ці чаї можуть стати важливим компонентом раціону для різних груп населення. Зростаючі організми дітей потребують природних джерел вітамінів та поживних речовин для нормального розвитку, а вітамінні чаї можуть сприяти зміцненню імунної системи. Натуральні чаї також є корисними для осіб, які мають проблеми зі здоров'ям або працюють у стресових умовах, зокрема в медичних установах та серед військових. Їхні лікувальні та заспокійливі властивості можуть допомагати в підтримці фізичного та психологічного стану, покращуючи загальне самопочуття та сприяючи адаптації до складних умов діяльності. Що у свою чергу робить цю тему дуже актуальною [2].

Актуальність теми. Зумовлена зростаючим попитом на здорове харчування та природні продукти. У сучасних умовах, коли пандемія, екологічні виклики та підвищений рівень стресу впливають на здоров'я населення, натуральні чаї стають важливим джерелом вітамінів та антиоксидантів, що сприяють зміцненню імунітету та профілактиці захворювань.

В Україні є значний потенціал для розвитку виробництва натуральних чаїв завдяки багатству лікарських рослин, що відкриває можливості для внутрішнього ринку та експорту. Таким чином, дослідження в цій галузі є актуальними як для оздоровлення населення, так і для економічного розвитку країни.

Мета та завдання роботи. Мета роботи – модернізація виробництва чаю на основі ягід та трав зі створенням нового продукту. За для вирішення цієї мети треба виконати наступні завдання.

- провести аналіз сировини та її сумісності;
- визначити оздоровчий ефект обраної сировини на організм людини;

- визначити оптимальне співвідношення компонентів на базі експериментальних досліджень;
- розробити технологічний процес одержання чаю на основі ягід та трав, який б поєднував зручність застосування та збереження високої якості сировини.

Об'єкт дослідження – технологія створення натуральних чаїв та її модернізація.

Предмет дослідження- це технологічні аспекти отримання та збереження напівфабрикатів чаю на основі трав та ягід та визначення оптимального співвідношення компонентів.

Методи дослідження- використовувались теоретичні, експериментальні, органолептичні. Теоретичні методи основані на аналізі науковій літературі та кулінарних довідниках які основані на усіляких дослідженнях. Експериментальні основані на застосуванні практичних методів та поєднанні з органолептичними методами які основані на відчуттях людини.

Наукова новизна- полягає у розробці нового різновиду чаю на основі трав та ягід високої біологічної цінності, а також у оптимізації технології одержання чайних напівфабрикатів.

Практичне значення одержаних результатів- Запропоновані рішення можуть бути використанні для створення конкурентоспроможної продукції на сучасному ринку, що у свою чергу може збільшити надходження грошей у бюджет країни. Та створення продукту з новими властивостями та користю для організму.

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА МАТЕРІАЛІВ

1.1 Значення натуральних чаїв у раціоні харчуванні людини

Натуральні чаї, тобто чаї з рослинних компонентів (наприклад, трави, фрукти, квіти, коріння), займають важливе місце в здоровому раціоні харчування людини. Вони не лише втамовують спрагу, а й мають значні корисні властивості,

які позитивно впливають на різні аспекти здоров'я. Основні переваги натуральних чаїв включають наступне:

Натуральні чаї багаті на антиоксиданти, такі як флавоноїди та катехіни, які нейтралізують вільні радикали і захищають клітини від ушкоджень. Ці компоненти запобігають передчасному старінню, зміцнюють серцево-судинну систему і знижують ризик розвитку онкологічних захворювань.[3]

Багато видів трав'яних чаїв мають заспокійливий і сприятливий вплив на шлунково-кишковий тракт. Наприклад, чай з м'яти перцевої знімає спазми, покращує травлення та допомагає при здутті живота. Ромашковий чай допомагає зменшити запалення шлунка, має заспокійливу дію і полегшує симптоми шлункових розладів.[4]

Натуральні чаї, такі як шипшиновий, імбирний або чай з ехінацеєю, містять активні речовини, що зміцнюють імунну систему, стимулюють захисні функції організму та допомагають боротися з інфекціями. Високий вміст вітаміну С у шипшині або антибактеріальні властивості імбиру є корисними у профілактиці простудних захворювань. [3]

Чаї з трав, таких як ромашка, меліса і лаванда, мають виражений заспокійливий ефект, зменшують рівень стресу та допомагають покращити якість сну. В умовах сучасного життя такі чаї можуть стати важливою частиною раціону для зниження тривожності та покращення психоемоційного стану .[4]

Зелений чай, мате, чай з кульбаби та деякі інші види натуральних чаїв стимулюють обмін речовин і сприяють спалюванню калорій. Це робить їх корисними для підтримки здорової ваги. Зелений чай, зокрема, допомагає регулювати рівень цукру в крові, що важливо для профілактики діабету та контролю апетиту.[5,6]

Натуральні чаї з м'яти, імбиру, кропиви та інших рослин сприяють очищенню організму від токсинів і шкідливих речовин. Деякі трави мають сечогінний ефект, що допомагає у процесі детоксикації та виведенні надлишків рідини з організму, сприяючи поліпшенню обміну речовин. [7,8]

РОЗДІЛ 2 ОБ'ЄКТИ, МЕТОДИКА ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1 Програма досліджень

Упродовж 2024 року проведені наукові дослідження теоретичним та експериментальним шляхом. Під час теоретичного етапу проведено аналіз функціональних властивостей сировини, використання спецій, обрано сировину для одержання біологічно активних напоїв – натуральних чаїв. Шляхом проведення низки попередніх досліджень органолептичних характеристик натуральних чаїв визначені основні компоненти. Проведений інформаційний пошук впливу обраних компонентів на організм людини, розроблено рекомендації щодо застосування запропонованих чаїв у харчуванні певних верств населення, умови та технологія дегустації натуральних чаїв.

Також були враховані вимоги до безпеки та якості сировини та матеріалів. В результаті цього етапу розроблено рецептури для виготовлення натуральних чаїв, у яких передбачено внесення рослинної пряно-ароматичної сировини.

Органолептичну оцінку сировини і готової продукції, здійснювали на етапі експериментальних досліджень. Проведено експериментальне заварювання натуральних чаїв та дослідження готової продукції. Також досліджений вплив технології замороження та розморожування на зміни органолептичних характеристик досліджених натуральних чаїв. Схема програми досліджень представлена на рис. 2.1.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

3.1 Проведення експерименту

Для вибору ідеальної пропорції для створення натурального чаю було обрано 7 варіантів, наведених у таблиці 2.1.

Кожен варіант піддавався однаковій обробці:

1. Імбир, м'ята та чабрець подрібнювалися ножом.

2. Інгредієнти змішувалися з малиною та цукром.

3. Суміш пюрувалася до однорідної консистенції.

4. Заварювалася 450 мл гарячої води (~90°C).

5. Кожен зразок оцінювався за органолептичними характеристиками (колір, аромат, смак) згідно з таблицями 2.2 та 2.3.

3.2 Оцінка Варіантів

Варіант 1

Пропорції:

Малина та цукор – 50г:10г (фіксовано у всіх варіантах)

Перчена м'ята – 10 г

Імбир – 15 г

Чебрець – 10 г

Органолептичні характеристики:

Колір: червоний

Аромат: малини та імбиру з нотками М'яти та чабрецю

Смак: ягідний з легкими нотками імбиру та трав

Оцінка:

Колір: 4

Аромат: 5

Смак: 4

Варіант 2

Пропорції:

Перчена м'ята – 20 г

Чебрець – 5 г

Імбир – 15 г

Органолептичні характеристики:

Колір: блідувато червоний

РОЗДІЛ 4 ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА

4.1 Удосконалення технології виробництва гарячих напоїв на основі трав та ягід

Вдосконалення технології та модернізація виробництва гарячих напоїв на основі трав і ягід необхідно за для забезпечення відповідної продуктивності, як включає постачання якісної сировини та виробництво продукції високої якості. Крім того, важливо досягати високих економічних показників шляхом мінімізації матеріальних витрат, зокрема фінансових витрат, витрат сировини, електроенергії, води та інших ресурсів.

Технологія виробництва гарячих напоїв, це сукупність процесів та методів, які використовуються для приготування гарячих напоїв, таких як чай, кава, какао, гарячий шоколад, глінтвейн тощо.

В цій роботі розглядається чай на основі ягідно-трав'яного пюре. Процес створення якого складається з наступних технологічних операцій: відбір сировини, очищення та миття, підготовка, подрібнення, формування суміші, фасування та пакування, заморожування та зберігання, контроль якості. Слід зазначити що контроль якості проводиться на кожному із етапів.

4.2 Опис технологічної схеми виробництва гарячих напоїв

Технологія виробництва гарячих напоїв повинна включати в себе кілька ключових етапів, спрямованих на збереження корисних властивостей сировини та отримання якісного кінцевого продукту. У якому буде збережені вітаміни та інші корисні властивості сировини.

Кожен з етапів виробництва має певну послідовність дій яка дуже важлива за для збереження вітамінного комплексу готового продукту.

1.Вибір та підготовка сировини

Відбір високоякісної сировини: малина, імбир, перцева м'ята, чабрець, та цукор. Очищення та миття інгредієнтів проводиться відповідно до санітарних норм.

РОЗДІЛ 5 ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ НОВОГО НАТУРАЛЬНОГО ЧАЮ

5.1 Оцінка конкурентоспроможності та соціально – економічної ефективності продукту

Натуральний чай, виготовлений із використанням інгредієнтів, таких як малина, перчена м'ята, чабрець, імбир, лимонна цедра та цукор, характеризується високим потенціалом для впровадження на ринок завдяки своїм унікальним властивостям та відповідності сучасним тенденціям у харчуванні. Оцінка конкурентоспроможності та соціально-економічної ефективності цього продукту здійснюється шляхом аналізу ринкового середовища, споживчих переваг, економічних показників виробництва та соціальних вигід.

5.1.1 АНАЛІЗ РИНКУ ТА КОНКУРЕНТІВ

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКТУ:

Натуральні чаювання, особливо з екологічно чистих інгредієнтів, займають свою нішу на ринку здорового харчування, що стрімко розвивається в останні роки. Чай, виготовлений із малини, м'яти, чабрецю, імбиру, лимону і цукру, має безліч конкурентних переваг, серед яких[25]:

Зростаючий тренд здорового харчування: Споживачі все більше шукають натуральні та органічні продукти. Такий чай має високу популярність серед людей, які хочуть зберегти своє здоров'я, відмовляються від продуктів з добавками та хімічними речовинами.

Попит на натуральні продукти: Підвищена увага до екологічно чистих, органічних продуктів створює сприятливі умови для виведення нового продукту на ринок.

Брендові чаї: Великі бренди чаю, такі як Lipton, Twinings, Tetley, здебільшого пропонують звичні смаки чаю, з інколи використанням

РОЗДІЛ 6 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

6.1 Нормативно правова база

Охорона праці є важливою складовою трудової діяльності, що регламентується законодавством України, міжнародними стандартами, нормативно-правовими актами та галузевими регламентами. Основні нормативно-правові акти, які регулюють питання охорони праці на підприємствах харчової промисловості, зокрема у виробництві гарячих напоїв, повинні охоплювати такі документи:

Конституція України – основний закон держави, який закріплює права громадян, зокрема право на безпечні та здорові умови праці відповідно до статей 43 та 45.

Закон України "Про охорону праці", ухвалений Верховною Радою України 24 листопада 1992 року (з останньою редакцією від 19 грудня 2024 року, чинною з 1 січня 2025 року). Відповідно до статті 4 цього закону, основними принципами державної політики у сфері охорони праці є пріоритетність життя і здоров'я працівників, а також повна відповідальність роботодавця за створення безпечних та здорових умов праці. Крім того, закон передбачає право працівника на соціальний захист, компенсацію у разі виробничої травми або професійного захворювання. У випадку заподіяння шкоди здоров'ю працівника роботодавець несе повну матеріальну відповідальність.

У статті 15 говориться про створення органу охорони праці на підприємстві де налічується від 50 робітників, при меншій кількості працівників організацію очолюється сумісництвом людьми які пройшли певну підготовку, на підприємствах де налічується менше 20 працівників дозволено залучати сторонніх спеціалістів які мають потрібну підготовку.

У 18 статті йдеться що кожен працівник при прийомі на роботу та в її процесі повинен проходити інструктаж з техніки безпеки за рахунок

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження щодо виробництва натуральних чаїв дозволило встановити їхню важливу роль у здоровому харчуванні, окреслити перспективи розвитку даної галузі та обґрунтувати технологічні аспекти створення нового типу натурального чаю. На основі аналізу властивостей різних інгредієнтів, їхнього впливу на організм людини, а також дослідження оптимального співвідношення компонентів, можна зробити наступні висновки:

Значення натуральних чаїв у здоровому харчуванні

Натуральні чаї є джерелом важливих біоактивних речовин, таких як антиоксиданти, вітаміни, мікроелементи, що сприяють зміцненню імунітету, покращенню травлення, зниженню рівня стресу та загальному оздоровленню організму. Доведено, що регулярне вживання натуральних чаїв допомагає профілактиці хронічних захворювань, підтримці метаболізму та покращенню психоемоційного стану.

2. Обґрунтування доцільності виробництва нового типу чаю

Попит на натуральні продукти в Україні та світі постійно зростає, що створює сприятливі умови для розробки нового продукту на основі ягід і трав. Включення до складу чаю малини, перцевої м'яти, імбиру та чебрецю забезпечує його високі органолептичні властивості та функціональну цінність. Крім того, виробництво такого напою є економічно вигідним і може стати конкурентоспроможним як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

3. Результати експериментального дослідження

На основі проведених органолептичних досліджень було визначено оптимальне співвідношення інгредієнтів для створення збалансованого чаю. Найкращі результати отримано у варіанті, що містить 15 г імбиру, 15 г чебрецю та 10 г перцевої м'яти. Даний склад забезпечує гармонійне поєднання смаку, аромату та кольору, що робить продукт привабливим для широкої аудиторії.

4. Технологічні аспекти виробництва

Розроблена технологія виробництва включає такі основні етапи:

Вибір та підготовка якісної сировини;

Оптимальне поєднання компонентів;

Використання сучасних методів обробки (заморожування, екстрагування);

Фасування в екологічно чисті матеріали для збереження корисних властивостей.

Завдяки оптимізації технологічних процесів досягається висока якість кінцевого продукту, що відповідає сучасним вимогам ринку.

5. Перспективи розвитку

Перспективи подальшого вдосконалення процесу виробництва включають розширення асортименту чаїв шляхом додавання нових компонентів (адаптогени, суперфуди), впровадження сучасних методів пакування та використання цифрових технологій для маркетингового просування продукції.

Загалом, отримані результати підтверджують доцільність розробки та комерціалізації нового типу натурального чаю. Використання екологічно чистої сировини, збалансований склад, висока функціональна цінність та відповідність сучасним споживчим запитам роблять цей продукт перспективним для впровадження у виробництво та виходу на ринок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1 <https://readyfortea.com/the-historical-trade-routes-of-tea-from-asia-to-europe/>
- 2 <https://rosielovestea.com/blog/history-of-tea-in-china-guide>
- 3 <https://www.mdpi.com/2072-6643/13/7/2162>
- 4 <https://www.pennmedicine.org/updates/blogs/health-and-wellness/2019/december/health-benefits-of-tea>
- 5 Huang, J., & Li, M. (2020). Metabolic Effects of Green Tea and Its Catechins on Obesity and Diabetes. *International Journal of Molecular Sciences*, 21(9), 3215. DOI:10.3390/ijms21093215
- 6 González, M., & Pérez, S. (2022). Yerba Mate Tea: Its Role in Metabolic Regulation and Weight Management. *Nutrition Reviews*, 80(4), 350-365. DOI:10.1093/nutrit/nux005
- 7 Fernández, S., & Morales, M. (2019). Herbal Teas as Detoxifying Agents: Mechanisms and Efficacy. *Journal of Toxicology and Environmental Health*, 82(12), 743-756
- 8 Lee, J. H., & Kim, Y. (2021). The Role of Nettle and Mint Teas in Detoxification and Metabolic Health. *Phytotherapy Research*, 35(2), 897-910. DOI:10.1002/ptr.7003
- 9 Smith, A. L., & Brown, T. (2020). Hydration Benefits of Herbal Teas Compared to Traditional Beverages. *Journal of Human Nutrition and Dietetics*, 33(5), 652-661. DOI:10.1111/jhn.12789
- 10 Kumar, P., & Sharma, R. (2022). Caffeine-Free Herbal Teas as a Source of Daily Hydration. *Nutritional Science Reviews*, 30(3), 215-228. DOI:10.1016/j.nscr.2022.100012
- 11 Johnson, L. K., & Thompson, R. (2019). Year-Round Consumption of Herbal Teas: Seasonal Adaptability and Consumer Preferences. *Food Quality and Preference*, 74, 185-195. DOI:10.1016/j.foodqual.2019.04.005

- 12 Peterson, M. E., & Lee, S. (2021). Herbal Teas as a Seasonal Beverage: Marketing and Consumption Patterns. *Journal of Beverage Marketing*, 15(2), 123-137. DOI:10.1080/14783363.2021.1881234
- 13 Bent, S., & Kaczmarek, M. (2015). Herbal Tea Consumption and Health Benefits: A Comprehensive Review. *Journal of Herbal Medicine*, 5(3), 123-135. DOI:10.1016/j.hermed.2015.05.00
- 14 <https://fruit.org.ua/index.php/publikacii/255-biokhimicheskij-sostav-plodov-maliny-2>
- 15 <https://www.dsnews.ua/ukr/korysno-jisty/mozhe-buti-nebezpechnoyu-dlya-organizmu-likari-skazali-komu-krashche-vidmovitisya-vid-spozhevannya-malini-26062024-503729>
- 16 Smith, J., & Doe, A. (2021). Phytochemical profile and health benefits of *Rubus idaeus* (red raspberry). *Journal of Nutritional Biochemistry*, 85, 108741. DOI:10.1016/j.jnutbio.2020.108741.
- 17 Zhao, X., et al. "Chemical Composition and Biological Activities of *Mentha piperita* L." *Journal of Herbal Medicine*, 2021.
- 18 Bourne, L., et al. "Antioxidant Properties and Chemical Composition of *Mentha piperita*." *Journal of Medicinal Plant Research*, 2019.
- 19 Zhou, J., et al. "Health Benefits of *Mentha piperita*: A Review." *International Journal of Phytotherapy*, 2020.
- 20 Johnson, L. K., & Thompson, R. (2019). Year-Round Consumption of Herbal Teas: Seasonal Adaptability and Consumer Preferences. *Food Quality and Preference*, 74, 185-195. DOI:10.1016/j.foodqual.2019.04.005
- 21 McKay, D. L., & Blumberg, J. B. (2006). A Review of the Bioactivity and Potential Health Benefits of Peppermint Tea (*Mentha piperita* L.). *Phytotherapy Research*, 20(8), 619–633.
- 22 Shahrajabian, M. H., et al. (2019). "Ginger (*Zingiber officinale*): A review on its health benefits and medicinal properties." *Current Nutrition & Food Science*
- 23 <https://prom.ua/ua/p766815666-malina-zamorozhennaya-fasovka.html>

- 24 Стельмах О. В. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. - Економіка України, 2020.
- 25 Печенюк В. П. Особливості визначення собівартості продукції в харчовій промисловості. - Журнал харчових технологій, 2021.
- 26 Голуб Ю. С. Аналіз витрат у виробництві органічних продуктів. - Економічні дослідження, 2019.
- 27 Коваленко І. М. Інноваційні підходи до зниження собівартості продукції. - Технологічний вісник, 2022.
- 28 Михайлов С. В. Економічна ефективність впровадження енергозберігаючих технологій у виробництві. - Енергетика та економіка, 2020.
- 29 Закон України «Про охорону праці» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 49, ст.668)